

Згідно чинного Кримінального процесуального кодексу України (далі КПК України), а саме ст. 16, позбавлення або обмеження права власності під час кримінального провадження здійснюється лише на підставі вмотивованого судового рішення, ухваленого в порядку, передбаченому цим Кодексом. Також може бути здійснено тимчасове вилучення майна без судового рішення в порядку, який визначений у ст. 168 КПК України. В ст. 168 КПК України зазначається, що кожен, хто законно затримав особу, має право на тимчасове вилучення майна, але, якщо затримання було здійснене не уповноваженою службовою особою, вона зобов'язана одночасно із доставлянням затриманої особи до слідчого, прокурора, іншої уповноваженої службової особи передати їй тимчасово вилучене майно, що засвідчується протоколом.

Тимчасове вилучення майна здійснюється також під час обшуку та огляду. Слідчий, прокурор, інша уповноважена службова особа під час затримання або обшуку із тимчасовим вилученням майна, негайно після їх здійснення зобов'язана скласти відповідний протокол.

Уповноважена службова особа зобов'язана забезпечити схоронність тимчасово вилученого майна. Процедура його зберігання визначена в Інструкції про порядок вилучення, обліку, зберігання та передачі речових доказів у кримінальних провадженнях, цінностей та іншого майна органами і досудового розслідування і суду, яка затверджена відповідною постановою Кабінету Міністрів України.

На протязі доби з моменту вилучення майна прокурор, слідчий за погодженням з прокурором звертається з клопотанням про арешт майна до слідчого судді, суду, та не пізніше трьох діб слідчий суддя, суд постановляє ухвалу про арешт тимчасово вилученого майна, інакше майно повертається власнику.

Проте, незважаючи на досить докладну регламентацію процесуального порядку тимчасового вилучення майна та його арешту, на нашу думку, в законі існують недоліки. Так, з положень ч. 2 ст. 167 КПК України вбачається, що тимчасово вилученим може бути майно у вигляді речей, документів, грошей тощо, які є засобом, знаряддям вчинення кримінального правопорушення, є об'єктом правопорушення, якщо вони зберегли сліди кримінального правопорушення, є винагородою за вчинення кримінального правопорушення, та є доходом, набутим від реалізації майна, отриманого злочинним шляхом. Згідно з положенням ст. 98 КПК України, зазначені речі, документи, гроші тощо є речовим доказом у кримінальному провадженні, про що слідчий, прокурор після того як встановлять належність предметів до кримінального провадження, складає мотивовану постанову про приєднання предметів як речових доказів. На нашу думку, не доцільне накладення арешту на зазначене тимчасово вилучене майно, яке вже і так визнається речовим доказом та приєднується до матеріалів кримінального провадження, і тому дане питання потребує вдосконалення і уточнення.

ПСИХОДІАГНОСТИКА ПОЧЕРКУ ПІДОЗРОВАНИХ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ

Щур В.П., курсант ФПС ННІПФЕКП НАВС

Науковий керівник: к.ю.н., старший викладач кафедри досудового розслідування ННІПФІСКМ НАВС Терещенко Ю.В.

На сьогоднішній день для повного і неупередженого розслідування злочинів необхідні різні способи, засоби та ідеї. В останні роки спостерігається інтенсивний пошук нових, неординарних методів допиту, способів аналізу отриманих свідчень, що базуються на особистості правопорушників. Один з таких способів - психодіагностика почерку підозрюваного у скоєнні злочину. Сучасні електронно-обчислювальні машини дозволяють реалізувати цей метод на високому технічному рівні. Почеркознавче дослідження дозволяє визначити національність, регіон проживання, регіон придбання письмових навичок, стать, вік і навіть судити про причетність особи до скоєння злочину. Основні цілі судово-почеркознавчої експертизи можна поділити на ідентифікаційні (які

передбачають встановлення конкретного виконавця досліджуваного рукопису або вирішення питання про виконання ряду рукописів, чи його фрагментів однією або різними особами); діагностичні (які пов'язані зі встановленням умов виконання досліджуваного рукопису); класифікаційні (які пов'язані зі встановленням групи осіб, до якої відноситься виконавець досліджуваного рукопису (стать, вік).

Психодіагностика почерку полягає в тому що підозрюваному, який не визнає провини, пропонується власноруч написати, чим він займався в день скоєння вбивства (або зникнення зниклого безвісти) - з інтервалом в дві години. Знаючи про те, що всі викладені відомості будуть ретельно перевірені, підозрюваний намагається згадати побільше подробиць і тим самим в думках «живе» повторно тими подіями, які описує. Коли він підходить до опису часового інтервалу, в якому було скоєно вбивство, він починає викладати те, що свідчило б про його непричетність до злочину. Однак інерція мислення, психологічне «відчуття» вже настільки велике, що всі спроби переконливо викласти помилкове алібі супроводжуються «прокручуванням» у свідомості кадрів справжньої події, перед очима постає картина скоєного вбивства. Такий психологічний стан має знайти відображення в почерку. Ключовою буквою при дослідженні за методикою Г. Амінева є буква «р», оскільки саме на ній найлегше фіксуються зміни в почерку. До того ж вона найбільш зручна для вимірів і порівняно часто зустрічається в довільному тексті. Сполучені точки середньої висоти літери «р» утворюють лінію графіка, вершини якої, є графічне відображення піків нервової напруги підозрюваного. Час доби, на яке випадає пік графіка, буде передбачуваним часом вчинення злочину, тим самим істотно економляться сили і час при проведенні слідчих (розшукових) дій, а також з'являється можливість застосування високоефективного прийому психологічного впливу на підозрюваного.

Можна припустити, що подальші дослідження проблеми діагностики почерку підозрюваних дозволяють розробити відповідні програми для електронно-обчислювальних машин, що зробить методику діагностики більш оперативною та доступною для застосування. Важливо відзначити, що результати, отримані з використанням цієї методики, звичайно, не можуть бути прийняті як доказ. Таким чином, отримані результати можуть служити лише орієнтиром при подальшому здійсненні слідчих (розшукових) дій. У той же час факти розслідування тяжких злочинів проти особи за допомогою цієї методики свідчать, що її вмале використання підвищує шанси на успіх творчо мислячих співробітників правоохоронних органів.